بسم الله الرحمن الرحيم

د اهل سنت والجماعت عقائد

ليکوال

د اسلام متکلم او مناظر مولانا محمد الياس ګمن

مدظله العالی

ژباړن

میرآغا ستانکزی

www.aghalibrary.com

﴿لمړی چاپ﴾

د۱۴۳۷سپوږمیز هجري کال د محرم میاشت، چې د ۱۳۹۴لمریز
هجري کال د عقرب له میاشتې، او د ۲۰۱۵زیږدیز کال
د نوامبر له میاشتې سره سمون خوري

﴿شمېر ۲۰۰۰ ټوکه﴾

د ژباړن لخوا ټولو مسلمانانو ته اجازه ده ترڅو دغه کتاب په متن
کې د بدلون نه راوستلو په شرط سره چاپ او خپور کړي.

تاسې کولای شئ د دې کتاب نوی چمتو شوي متن د PDF په بڼه
زمونږ لدې ویب پاڼې څخه ترلاسه کړئ:

www.afghanicc.com/books

یا له دې (email) پتې څخه یې ترلاسه کړئ:

miteymori@gmail.com
miraghastanikzai@gmail.com

یا هم د تیلیفون، واتس اپ او تلګرام لدې شمېرې سره اړیکه ونیسئ:

۰۰۴۴۷۷۷۶۰۰۳۱۳۷

www.aghalibrary.com

بسم الله الرحمن الرحیم

د درې ژبې د ژباړن عرض

اَلْحَمْدُلِلّٰهِ وَ كَفي وَ سَلَامٌ عَلي عِبَادِهِ الَّذِيْنَ اصْطَفي .اَمَّا بَعْدُ!

كله چې د اسلام په سپېڅلي دين كې باطلې ډلې رامنځته شوې او هر يو په خپل وار سره ځانونه حق وبلل او خپلې باطلې عقيدې يې د اهل سنت والجماعت د عقائدو تر نامه لاندې په خلكو كې خورې كړې، د اهل سنت والجماعت هغه لمړنی امام چې ددې لاروركو ډلو د ناوړو عقائدو، چل او دهوكو څخه د ساده خلكو د ايمان د خوندي ساتلو په موخه ، د اهل سنت والجماعت د عقائدو په هكله يو كتاب وليكل حضرت امام اعظم ابوحنيفه نعمان بن ثابت رحمه الله (مړ۱۵۰هـ) وو چې د الفقه الاكبر او همداسې د الفقه الابسط، العالم والمتعلم، رسالة الوصيه ، رساله بتي په نومونو يې داسې نورې رسالې وليكلې.

دغه كتابونه او رسالې د اهل سنت والجماعت په منځ كې په ليكلې او روايتي بڼو خپاره شول او لوی فقيه او محدث مجتهد امام ابوجعفر طحاوی رحمه الله (مړ۳۲۱ هـ ق) دغه روايتونه د « بيان اعتقاد اهل السنة والجماعة على مذهب فقهاء الملة ابی حنيفة النعمان بن ثابت الكوفی، وابی يوسف يعقوب بن ابراهيم الانصاری، ابی عبدالله محمد بن

www.aghalibrary.com

الحسن الشيباني رضوان الله عليهم اجمعين » يعني د امت د فقهاو و امام اعظم ابو حنيفه نعمان بن ثابت كوفي، امام ابو يوسف يعقوب بن ابراهيم انصاري او امام ابو عبد الله محمد بن حسن شيباني رضوان الله تعالى عليهم اجمعين د مذهب پر بنسټ د اهل سنت او جماعت دلي د اعتقاداتو د روښانولو» په نامه راټول كړل چي له هغه وخت څخه تر اوسه پورې د اهل سنت والجماعت د عقيدې له خورا مهمو كتابونو څخه شمېرل كيږي. دغه كتاب د « العقيدة الطحاوية » په نامه سره مشهور دی چي په دري ژبه كي د عقيده طحاوي په نامه يادېږي.

ددې كتاب له ليكلو څخه وروسته، په نړۍ كې د اهل سنت والجماعت د عقيدې اړوند كتابونو د ليكلو يوه اوږده لړۍ پيل شوه چې تر اوسه پورې هم ادامه لري.

خو هغه څه چې ددې وروستۍ زماني په پړاو كي مهمه ده، او مونږ يې وهڅولو ترڅو د اهل سنت والجماعت د عقايدو بيانولو ته ځير شو، دا دی چې د حضرت امام اعظم رحمه الله د زماني په څېر ځيني لاروركي او باطلي ډلي رامنځته شوي دي چې د اهل سنت والجماعت تر نامه لاندې خپلي باطلي عقيدې خوروي.

لدې باطلو ډلو څخه يوه هم د رافضي شيعه ګانو ډله ده چې له ډيرو پېړيو څخه وروسته اوس مهال هڅه كوي ترڅو خپله ډله د اهل سنت والجماعت په نامه سره ونوموي، لكه څرنګه چې ددې لاروركي ډلي ځينو خلكو هم د «الشيعة هم اهل السنة والجماعة» په نامه يو كتاب ليكلی او په زرګونو ټوكونو كي يې خپور كړی دی يعني اهل سنت والجماعت ګواكي يوازې شيعه

www.aghalibrary.com

ګان دي.(الشيعة هم اهل السنة والجماعة، د دکتور محمد تيجاني سماوي ليکنه، د ايران په قم کې د انصاريان خپرندويه ټولنه، يوولسم چاپ، ۱۳۸۷لمريز هجري کال)

بله لار ورکه ډله چې د شيعه ګانو په څېر خلکو ته د اهل سنت والجماعت په نامه ځانونه ورپيژني او خپل باطل عقائد د اهل سنت او جماعت تر نامه لاندې خلکو ته وړاندې کوي، هغه نوې رامنځته شوې ډله ده چې يو يا دوه سوه کاله وړاندې په نړۍ کې نه وه، او اوس مهال رامنځته شوېده. دغه نوې رامنځته شوې ډله په هند او پاکستان کې ځانته «اهل حديث» او په عربي ملکونو کې ځانته «سلفي» وايي، خو د هند او پاکستان خلک بيا دوی ته «غيرمقلد» او «وهابي» وايي او په عربي ملکونو کې دوی «خوارج» ، «وهابي» او «لامذهبه» بولي. دغه ډله په افغانستان کې د «وهابي» او «سلفي» په نامه يادېږي.

ددې لارورکې ډلې ګڼو ځانګو د معتزله، کراميه، شيعه، قدريه، مشبهه، مجسمه او داسې نورو پخوانيو لار ورکو ډلو ګڼ شمېر عقائد غوره، او له يو بل سره يو ځای کړي دي او له هغو عقائدو څخه له لاروي څخه وروسته نه يوازې دا چې په دې عقائدو کې د اهل سنت والجماعت له عقائدو سره ټکر لري، بلکه په ډېرو نورو عقائدو کې ددې لارورکې ډلې يوه ځانګه له بلې ځانګې سره هم توپير لري.

ددې لپاره چې ساده مسلمانان ددې نوو رامنځته شوو لاروکو ډلو او ددوی د ځانګو له تضليلاتو څخه وساتو د «اهل سنت او جماعت د عقائدو»

کتاب پدې هیله چاپ ته سپارل کیږي تر څو پوري هغه مسلمانان چې دغه کتاب لولي د اهل سنت والجماعت په متوارثو عقائدو وپوهیږي او د اهل سنت والجماعت عقیده زده کړي او پدې ډول خپل ځان، اهل، عیال، دوستان او آشنایان ددې زماني د نوو رامنځته شوو لار ورکو ډلو له تلبیساتو او تزویراتو څخه خوندي وساتي او د دوو نړیو نیکبختي خپله کړي.له متعال خدای ﷻ څخه هیله لرم چې دا له نشت سره برابره هڅه ددې لاندیني بیت مصداق وګرځوي او په خپل بې پایه فضل سره دغه کتاب د خاصو او عامو مسلمانانو د منلو وړ وګرځوي.دا رښتیا ده چې مونږ هیڅ ډول هنر نلرو او له الله ﷻ څخه پرته بل هیچا ته پناه وړلای نشو.

قبول نیست گرچه هنر نیستت

که جز ما پناهی دیگر نیستت

وَصَلَّي اللّٰهُ عَلٰي مُحَمَّدٍ نِ النَبِيِّ الْأُمِيِّ وَ اَزْوَاجِهِ أُمَّهَاتِ الْمُوْمِنِيْنَ وَ ذُرِّيَّتِهِ وَ اَهْلِ بَيْتِهِ وَ اَصْحَابِهِ اَجْمَعِيْنَ. وَاللّٰهُ هُوَ الْمُوَفِّقُ وَالْمُعِيْنَ

محمد ابراهیم تیموري

ابن محمد اعظم تیموري، ابن محمد شفیع تیموري، ابن ملک افضل تیموري

د ۱۴۳۷ سپوږمیز هجري کال د صفر میاشت چې د۱۳۹۴ لمریز هجري کال د عقرب له میاشتې او د ۲۰۱۵ زیږدیز کال د نوامبر له میاشتې سره سمون خوري

فهرس

د الله تعالیﷻ شتون ١٧

د الله تعالیﷻ یو والی ١٧

د الله تعالیﷻ د ذات او صفاتو سپیڅلتیا ١٨

د الله تعالیﷻ ریښتنولي ١٩

د الله تعالیﷻ عام ځواک ١٩

د الله تعالیﷻ تقدیر ٢٠

د الله تعالیﷻ عدل او فضل ٢١

اللهﷻ مسبب الاسباب دی ٢١

شرک ٢٢

هغه کارونه چې انسان کفر ته باسي ٢٤

د نبوت حقیقت ٢۶

د نبوت ریښتنولي ٢٧

د نبوت دوام ٢٧

د نبوت پای ته رسیدل ٢٨

د انبیاؤ عظمت ٢٨

د رسالت سپکاوی ٢٨

د انبیاؤ خوب ٢٩

د انبیاؤ ژوند ٢٩

د رسول مقبول ﷺ یادول ۳۰

د نبي کريم ﷺ د سپېڅلي روضې د زيارت غوره والی ۳۰

د مديني منورې سفر ۳۱

درود او سلام ۳۱

د عملونو وړاندې کېدل ۳۲

د استشفاع مسئله ۳۲

د معجزې حقيقت ۳۲

د انبياؤ معجزې ۳۳

د نبوت د علومو عظمت ۳۳

د نبوت سپکاوی ۳۴

ملائکې او فرښتې ۳۴

آسماني کتابونه ۳۵

د قرآن رښتنوالی ۳۶

صحابه کرام رضي الله عنهم ۳۶

له صحابه او اهل بيت رضي الله عنهم سره مينه ۳۷

د حق او رښتنولۍ معيار ۳۷

د امهات المؤمنين عفت ۳۸

د صحابه وو رضي الله عنهم مقام ۳۸

موعوده راشده خلافت ۳۹

د صحابه وو شخړې ۴۰

حضرت حسین رضي الله عنه پر حقهوو ۴۰

د الله جل جلاله دوستان(اولیاء الله) ۴۱

ولي ۴۱

ولایت ۴۱

د اولیاؤ کرامتونه ۴۱

تصوف یا له باطني ناروغیو څخه تزکیه ۴۲

بیعت ۴۲

وسیله جائزه ده ۴۳

پیریان ۴۳

اجتهاد او تقلید ۴۴

اعتقادي او اجتهادي اختلاف ۴۵

خلورګوني اصول ۴۵

د الله جل جلاله په لاره کې جهاد ۴۵

د جهاد ډولونه ۴۷

اقدامي جهاد ۴۷

دفاعي جهاد ۴۸

د جهاد روزنه ۴۸

مرګ او له مرګ څخه وروسته ژوند ۴۹

قیامت ۵۰

د قیامت وړې نښې ۵۲

د قیامت لویې نښې ۵۳
(۱) - د حضرت مهدي ښرگندېدل: ۵۴
(۲) - د دجال راوتل: ۵۵
د دجال د راوتلو وخت ۵۶
(۳) - د عیسی بن مریم علیه السلام کښته کېدل: ۵۷
حضرت عیسی علیه السلام او حضرت امام مهدي دوه جلا کسان دي ۵۸
یوه شبهه او د هغې لیرې کول ۵۹
(٤) - د یاجوج او ماجوج راوتل: ۶۰
(٥) - د لوگي راوتل: ۶۲
(٦) - د دابة الارض راوتل: ۶۳
(۷) - سوړ باد: ۶۴
(۸) - د حبشیانو تسلط او د کعبې ویجاړتیا: ۶۴
(۹) - د اور راوتل: ۶۵
پاملرنه ۶۶
د انسان پای اعتبار لري ۶۷

د اهل سنت والجماعت عقائد

ليکوال

د اسلام متکلم او مناظر مولانا محمد الیاس گمن
مدظله العالی

ژباړن

میرآغا ستانکزی

د ليکوال سريزه

اَلْحَمْدُلِلّٰهِ وَ كَفي وَسَلَامٌ عَلي عِبَادِهِ الَّذِيْنَ اصْطَفي .اَمَّا بَعْدُ!

عقائد په هر دين کې د هغه دين بنسټ جوړوي، او د هر دين پلويان د عقيدې سموالی د خپل بري شرط ګڼي .د اسلام سپېڅلی دين هم د عقائدو په سموالي ډير ټينګار کړی دی او هغه هڅې چې د اسلام د سپېڅلي دين عالمانو د خلکو د عقائدو د سمون لپاره ترسره کړي دي، د هېڅ هوښيار کس له سترګو څخه پټ ندي.حقيقت هم دا دی که چېري يو کس خپل درست عمر د ښو کړنو په ترسره کولو تېر کړي، خو په خپلو ټولو او يا په يوه عقيده کې پر حقه نه وي، د قيامت په ورځ يې ټولې ښې کړنې بېځايه ګڼل کيږي.

زموږ اهل سنت والجماعت لمرنۍ هڅه دا ده چې مسلمه امت له سمو عقائدو سره آشنا کړو او که چېرې په دې لاره کې باطلې ډلې خنډونه رامنځته کړي، د الله په فضل سره د هغو خنډونو د لېرې کولو همت هم لرو.

ما پدې هکله « د اهل سنت والجماعت د عقائدو» په نامه يو وړوکی کتاب ليکلی وو چې د اهل سنت والجماعت د لويانو تصديقونه هم پکې ځای پر ځای شوي وو. نو څرنګه چې هغه کتاب ډير لنډ وو، د اهل سنت والجماعت ځينې نور عقائد مې هم پرې اضافه کړل او ستاسو چوپړ ته يې وړاندې کوم.

د اهل سنت او جماعت د اتحاد لوی ناظم

مولانا محمد الياس ګمن

د اهل سنت والجماعت عقائد

د الله تعالی ﷻ شتون

هېڅ شی پخپله منځته نه راځي بلکې د رامنځته کېدلو لپاره یو چا ته اړتیا لري تر څو پورې هغه رامنځته کړي.نو پدې خبره باندې ایمان راوړل اړینه ده، چې دا کائنات هم پخپله منځته راغلي ندي، او داسې یو ذات شته چې دغه کائنات یې منځته راوړي دي او هغه سپېڅلی ذات «اللهﷻ» دی.

د الله تعالی ﷻ یووالی

متعال خدای ﷻ پخپل ذات او صفاتو کې یو دی، هغه نه د چا پلار دی او نه هم د چا ځوی دی.د کائناتو هره ذره هغه ته اړه ده او هغه هیچا ته اړتیا نلري.د ټولې نړۍ رامنځته کوونکی او واکمن دی.

﴿د الله تعالی ﷻ د ذات او صفاتو سپېڅلتیا﴾

متعال خدای ﷻ له جسم او (د لاس، څېرې، پنډۍ، ګوتو او داسې نورو په څېر) له جسماني غړو او (د خوړلو، څکلو، پورته تللو، کښته کېدلو، منډې وهلو، تللو او داسې نورو په څېر) د جسم له اړتیاوو څخه سپېڅلی دی.

په قرآن مجید او په نبوي سپېڅلو احادیثو کې، هر ځای چې الله تعالی ﷻ ته د جسماني غړو او یا د مخلوقاتو د صفتونو نسبت شوی دی، هلته د امت په اجماع سره ظاهري او لُغَوي معنی مراد نه ده بلکې هغه د الله تعالی ﷻ د صفتونو ځینې تعبیرات دي.

او د مخکنیو (متقدمینو) علماؤ په وړاندې هغه « د متشابهاتو صفات » دي چې له الله تعالی ﷻ څخه پرته هېڅوک د هغوی په حقیقت او موخه باندې نه پوهېږي . او د وروستنیو (متاخرینو) علماؤ په وړاندې مراد او حقیقت یې د یقین په مقام کې نه بلکې د «ګومان» په مقام کې معلوم دی. د بېلګې په توګه له « یدالله » څخه مراد د متعال خدای ﷻ قدرت دی او له نزول او کښته کېدلو څخه مراد د الله ﷻ د ځانګړې رحمت متوجه کېدل دي.[1]

---

[1] د بیلګې په توګه:په قرآن کریم کې «ید الله» (د الله لاس) راغلی دی او په عربي ژبه کې «ید» ډېرې معناګانې لری. د «ید» یوه معنی دا ده چې «ید» د جسم هغه غړی دی چې له اوږې څخه

د الله تعالی ﷻ رښتولي

د متعال خدای ﷻ وینا حق او له واقعیت سره سمه ده او ددې پر خلاف د الهي کلام په هکله د یوې ذرې په اندازه داسې عقیده لرل ، شک کول او انګیرل چې د الله ﷻ کلام به درواغ وي، کفر دی.

د الله تعالی ﷻ عام ځواک

متعال خدای ﷻ قادر دی چې په خپلو پرېکړو کې بدلون راولي، که څه هم هغه په خپلو پرېکړو کې بدلون نه راولي.

د ګوتو تر څوکو پورې وی او له غوښې، پوټکی، هډوکی، پلې ،رګونو، وینې او داسې نورو څخه جوړ شوی دی.

او په یقینی ډول پوهیږو چې الله ﷻ جسم نلری تر څو د مخلوقاتو په څېر جسمانی غړی ولری، او له بل پلوه د «ید» حقیقی معنی هم معلومه نده، ځکه چې الله ﷻ په قرآن کې او د هغه نبی ﷺ په خپلو احادیثو کې د «ید» معنی جوته کړې نده، نو پداسې حال کې پر«یدالله» باندې غوره اعتقادی تګلاره دا ده، چې الله تعالیﷻ له جسمانی ظاهری معنی څخه سپېځلی وګڼو او د «ید» حقیقی معنی الله ﷻ ته وسپارو او د هغه په هکله له خپله ځانه څه ونه وایو.

نو که چیرې د داسې آیتونو او احادیثو ژباړې ته اړتیا ولیدل شی، باید مناسبه معنی ورته بیان کړو.د بیلګې په توګه قوت، ځکه چې په عربی ژبه کې د «ید» بله معنی «قوت» ده، خو بیا هم داسې عقیده باید ونلرو چې له ید څخه یقینی مراد قوت دی، ځکه چې دا معنی به د عربی ژبې پر بنسټ یوازې زموږ ګمان وی او یا به هم ممکنه وی چې بل څه وی.

دا یوازې د لویو علماؤ دنده ده او د عامو خلکو لپاره جائزه نده چې پدې هکله له خپله ځانه کومه معنی وټاکی.

د الله تعالی ﷻ تقدیر

ټول هغه څه چې په دې عالم کې منځته راځي او یا به په راتلونکي کې منځته راشي، د هغو د منځته راتلو څخه مخکې د متعال خدای ﷻ په علم کې موجود وو، او متعال خدای ﷻ هر څه د خپل علم سره سم رامنځته کوي. نو الهي علم ته تقدیر ویل کېږي نه الهي فرمان ته.[1]

[1] تقدیر الهی علم ته ویل کیږی، یعني حق تعالی ﷻله ازل څخه د خلکو له پیدایښت څخه مخکې مقرره کړه چې پلانی شئ به په پلانی وخت کې کیږی، او تر پلانی وخته پورې به ژوندی او یا پاتې کیږی، او پلانی تاثیرونه به ترینه پاتې شی، ددی حد او اندازې تعیینولو ته تقدیر ویل کیږی، او کومې کړنې چې د دې تقدیر پر بنسټ صادریږی هغه ته قضاء وایی.

په لاندینی آسانې بیلګې سره کولای شو چې په تقدیر باندی پوه شو: یو مهندس د یوې ودانۍ د ودانولو لپاره لومړی د هغه نقشه جوړوی، او بیا نقشې ته په پام سره ودانی کوی، د نقشې جوړول د الهی تقدیر بیلګه ده او د نقشې پر بنسټ د ودانی جوړول یې د قضاء بیلګه ده .خو دومره توپیر شته چې د جوړونکی په نقشه کې د تیروتنې امکان او یا په تطبیق کې د تیروتنې امکان شته، او کولای شی د نقشې پر خلاف ودانۍ جوړه کړی.خو په الهی علم کې د تیروتنې امکان هیڅ کله هم منځته نه راځی. د فقیه الامت محمود الحسن ګنګوهی د ملفوظاتو د لمړی ټوک د دریم قسط ۲۸ مخ.

دویم دا چې، پدې باید وپوهیږو چې تقدیر الهی علم دی نه الهی فرمان؛ یعنې دا چې متعال خدای ﷻ په تقدیر کې هیڅکله د یو امر او یا دستور په ډول داسې لیکلی ندی چې پلانی کار باید ترسره شی او پلانی کار دې ترسره نشی، ځکه چې پدې صورت کې د انسان واک او اختیار له مینځه ځی، بلکه تقدیر دا دی چې متعال خدای ﷻ پوهیده چې پلان سړی به پلان کار په خپل اختیار او واک سره سرته رسوی او پلان کار به په خپل اختیار او واک نه ترسره کوی، همدې الهی علم ته تقدیر وایی او ښکاره ده چې پر یو کار باندې د علم لرلو او پر هغه باندې د پوهیدلو په وجه د چا واک او اختیار له مینځه نه ځی.

د بیلګې په توګه:

الله تعالی ﷻ پدې پوهیده (نو په لوح محفوظ کې یې ولیکل): چې خالد به په خپل اختیار، خوښه او قدرت سره ایمان غوارې، او کفر به نه غوارې، او مؤمن به وی، او حامد به په خپل اختیار، خوښه او قدرت سره کفر غوارې، او له ایمان راوړلو څخه به لیرې والی او ډډه وکړی، او کافر به وی. دې ته تقدیر وایی. نو پدې پوه شو چې د تقدیر معنی دا نده چې الله تعالی ﷻ څوک په طاعت او ایمان مجبوروی او یا څوک په کفر او ګناه مجبوروی، العیاذ بالله. شرح الفقه الاکبر للمغنیساوی: ۱۲مخ.

د الله تعالی ﷻ عدل او فضل

څرنګه چې متعال خدای ﷻ د بندګانو خالق دی، د بندګانو د کړنو خالق هم دی.

البته د بندګانو ځینې کړنې ناڅاپه (اضطراري) دي، چې پدې کړنو کې د دوی اراده، اختیار او خوښه دننه نه وي.او د بندګانو ځینې کړنې اختیاري دي، چې د دوی شوق، خوښه یا کرکه او کراهت پکې دننه ده.که چېرې بنده په اختیاري کړنو کې، په خپل اختیار سره کوم نیک کار ترسره کړي، په سرته رسولو يې د اجر او ثواب برخمن کیږي، او که کوم ناوړه کار ترسره کړي، د هغه سزا مومي او دا د الله تعالی ﷻ عدل دی.

که چېرې الله تعالی وغواړي، له خپل فضل نه هر ګنهکار ته ښښنه کوي.له متعال خدای ﷻ څخه باید هدایت او ښښنه وغواړو.

الله ﷻ مسبب الاسباب دی

د هر څه رامنځته کیدل او له منځه تلل، د متعال خدای ﷻ د قدرت په لومه کې دي.د هرڅه شتون او نه شتون، ځانګړتیا او تاثیر هم د هغه تعالی ﷻ په خوښه او واک کې دی. هغه مسبب الاسباب دی. د کائناتو اسباب د هغه مخلوق دي، او د اسبابو سبب کېدل او سببیت هم د هغه مخلوق او د هغه د

اراديٍ تابع دي. په نړۍ کې هېڅ شی پخپل ذات سره مؤثر ندی، نه په لطف او په ثواب کې او نه هم په قهر او په عذاب کې.

که چېرې وغواړي چاته عزت ورکړي، دده رحمت دی.او که چېرې وغواړي چاته ذلت او مصيبت ور په برخه کړي، دا دده حکمت دی. هغه مالک الملک دی. هر چاته چې وغواړي حکومت او اقتدار ور په برخه کوي او له هرچا څخه چې وغواړي، هغه حکومت او اقتدار بېرته څيني اخلي.

شرک

شرک دا دی چې له متعال خدای ﷻ سره څوک برابر وګڼې.خو شرک يوازې پدې پورې منحصر ندی چې له متعال خدای ﷻ سره څوک برابر وګڼې، بلکې دا هم شرک دی چې هغه کارونه چې متعال خدای ﷻ خپل والاصفاته ذات ته ځانګړی ګرځولي دي، نورو ته يې هم ثابت وګرځوې، او هغه څه چې الله ﷻ خپلو بندګانو ته د بندګۍ د نښو په توګه ګرځولي دي، نورو ته هم ترسره کړي.

نو شرک څو صورتونه لري:

۱

د متعال خدای ﷻ له ذات سره د چا شريک ګرځول:د بېلګې په توګه د عيسائيانو او مجوسيانو په څېر پر دوو او يا پر دوو سربېره، په ډېرو خدايانو ايمان لرل.

۲

پر کومو غیبي کارونو چې په قرآن او په حدیث کې پرې څرګندونې شوی دي، او له متعال خدای ﷻ څخه پرته هیڅ بنده پرې نه پوهېږي، داسې عقیده لرل چې د هغو کارونو علم متعال خدای ﷻ خپل پلاني بنده ته ورکړی دی.

د بېلګې توګه دغه علم چې قیامت څه وخت راځي او داسې نور.

۳

د کوم بنده قدرت او تصرف له الهي عطاء ګڼلو سره سره، د هغه بنده په هکله داسې عقیده لرل، چې ګواکې هغه کس د ګتې او زیان په رسولو کې د متعال خدای ﷻ غوښتنې او ارادې پورې تړلی ندی، شرک دی.

همداسې مخلوق ته د رکوع، سجدې او داسې نورو ترسره کولو ته عبادت په نیت نه، بلکې یوازې د درناوي او احترام په موخه «فسقي شرک» ویل کیږي.

همداسې په شرک راوړلو کې ټول مخلوقات له یو بل سره برابر دي.هر هغه کس چې له الله ﷻ سره کوم انسان شریک وګرځوي (که څه هم هغه کس پیغمبر وی، که ولي ، که څه هم پیری و او یا شیطان او داسې نور) او پورتنې شرکي کارونه ورته ترسره کړي، دغه کار شرک دی او سرته رسوونکی به یې مشرک وي.

هغه څو کارونه چې انسان کفر ته باسي

ايمان هغه وخت سم دی چې انسان ټول هغه شيان چې الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ ويلي دي رښتيا او حق وګڼي او ټول ومني .په يو له هغو شيانو کې چې الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ فرمايلي دي، شک کول يا هغه درواغ ګڼل، يا په هغه کې کوم عيب لټول، او يا هم پر هغه پورې ملنډې وهل ، ايمان له منځه وړي.

عقيده

د قرآن او د حديث ښکاره او څرګنده معنی نه منل، او هغه ته په خپله خوښه، له خپل ځانه کوم بله معنی جوړول، بې ديني ده.

عقيده

د ګناه له حلال ګڼلو څخه ايمان له منځه ځي.

لمړی بايد د ګناه خواته لاړ نه شو، خو که چېرې څوک د بدبختی له امله په ګناه اخته شو، نو هرو مرو دې هغه ګناه، ګناه وګڼي، او د هغه ناوړه توب دې له خپل زړه څخه ونه باسې، کنه نو له خپل ايمان څخه دې لاس واخلي.

عقیده

گناه که هر څومره درنه او لویه وي، ترڅو پورې چې گناهکار کس هغه بد گڼي، ایمان یې د گناه له امله له منځه نه ځي، خو هرو مرو کمزوری کیږي.

عقیده

له متعال خدای ﷻ څخه بې وېرې کېدل او یا د هغه له رحمت څخه بې هیلې کېدل کفر دی. یعنې که څوک داسې وگڼي چې د آخرت په ورځ هرو مرو لوړ مقام ور په برخه کیږي او له سزا سره به نه مخامخ کیږي یا که څوک د نا هیلېتوب له امله داسې یقین وکړي چې په آخرت کې به هېڅکله ونه بښل شي، دا درست کفري اغلاط دي. مسلمان باید د هیلې او وېرې تر منځ وي.

عقیده

له چا څخه د غیبي (له سترگو څخه د پټو) حالونو په هکله پوښتنه او پر هغه باندې یقین کول، کفر دی.

عقیده

مونږ باید داسې عقیده ولرو چې له الله ﷻ څخه پرته، پر غیبي حالونو باندې هېڅوک هم نه پوهیږي.

البته ځینې غیبي (له سترګو څخه پټ) کارونه انبیاؤ او د الله ﷻ استازو ته د وحی په واسطه، اولیاؤ ته د کشف او الهام په واسطه، او عامو خلکو ته د قرائنو او نښو په واسطه څرګندیږي، خو دې شیانو ته غیب نه ویل کیږي، بلکه دا شیان انباء الغیب (له غیبي شیانو څخه خبر ورکول) دي.

عقیده

چا ته د هغه د نوم په اخیستلو سره کافر ویل او یا لعنت کول[1] لویه ګناه ده. البته داسې ویلای شو چې پر ظالمانو دې لعنت وي او یا پر دروغجنو دې لعنت وي.

خو پر هغو کسانو باندې چې الله ﷻ او د هغه رسول ﷺ د هغو د نوم په اخیستلو سره لعنت ویلي دي یا مونږ ته یې د هغوی له کفر څخه خبر راکړی دی، لعنت ویل او ملعون ویل ګناه نه ده.

د نبوت حقیقت

«نبي» هغه انسان ته ویل کیږي چې د متعال خدای ﷻ له لوري مبعوث شوی وي او له خطا څخه معصوم وي او لاروي یې فرض وي. یعني دا چې پیغمبر هغه انسان دی چې د الله ﷻ له لوري استول شوی وي،

[1] لعنت د الله ﷻ له رحمت څخه د لیرې والي په معنی ده.په پورتنی متن کې د لعنت معنـی دا ده چې څوک داسې دعا وکړي د الله ﷻ لعنت دې پر پلانی وی، او یـا الله ﷻ دې پلانـی لعنـت کړي.

له لويو او ورو ګناهونو څخه سپېڅلی وي، او د هغه لاروي پر خلکو باندې فرض وي.

له انبياؤ او پيغمبرانو څخه پرته، بل انسان ته د پورتنيو صفتونو ثابتول که څه هم د «نبي» او د پيغمبر الفاظ ورته ونه کاروي، کفر دی.

پاملرنه

«نبي» او پيغمبر تل نارينه وي. ښځه هېڅکله د پيغمبر په توګه نه استول کيږي او د پېريانو لپاره هم پيغمبر له انسانانو څخه استول کيږي. نبوت وهبي دی يعني د متعال خدای ﷻ ورکړه ده.هېڅوک د خپل ډير عبادت او د خپلې هڅې په واسطه «نبي» کېدلای نشي او نه هم د نبي مقام ته رسېدلای شي.

د نبوت رښتنولي

له حضرت آدم عليه‌السلام څخه تر حضرت محمد ﷺ پورې هر څومره پيغمبران چې راغلي دي، ټول پرحقه او رښتوني دي.

د نبوت دوام

انبياء عليهم‌السلام له خپلو مړينو څخه وروسته په خپلو مبارکو قبرونو کې په هم هغه حقيقي صورت سره چې له خپلو مړينو څخه مخکې او په خپل ظاهري مبارک ژوندکې نبيان او رسولان وو، انبياء او رسولان دي.

البته اوس د نورو انبياؤ شريعتونه منسوخ شوي دي او د قيامت تـر ورځې پورې د ژغورنې لاره يوازې د حضرت محمد مصطفى ﷺ شريعت دى.

د نبوت پای ته رسېدل

حضرت محمد مصطفى ﷺ وروستى پيغمبر او نبي دى. داسې عقيده لرل چې په نړۍ کې اوس مهال کوم ډول نبوت دوام لري، کفر دى.[۱]

د انبياؤ عظمت

دکائناتو د مخلوقاتو په منځ کې تر ټولو لوړ مقام د انبيـاؤ عليهم السلام مقـام دى. ځينې انبياء پر ځينو نورو غـوره دي.او حضـرت رسـول اکـرم محمـد مصطفى ﷺ له ټولو انبياؤ ښخه غوره، اعلى او د ټولو انبياؤ سردار دى.

---

[۱] د قيامت تر ورځې پورې نه حقيقى پيغمبر او نه هم بروزى (ظلى) پيغمبر راځى او آنحضرت ﷺ د قيامت تر ورځې پورې د انسانانو او د پيريانو پيغمبر دى.هر چا چې له آنحضرت ﷺ ښخه وروسته د نبوت ادعا وکړه، درواغجن او کافر دى. لکه ځرنګه چې ميرزا غلام احمد قاديانى (او بهاء الله) د بروزى نبوت ادعا کړې وه، دوى او د دوى لاروى له همدې امله کافران دى.له قاديانيانو او بهائيانو سره نکاح د هغوى د کفر له امله حرامه ده.قاديانيان د احمديه ، اهل قرآن او لاهورى جماعت په نامه هم ياديږى.

د رسالت سپکاوی

د انبیاؤ په شان کې هر ډول بې ادبي او ګستاخي یا د انبیاؤ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ په شان کې ګستاخي جایز ګڼل کفر دی.د بېلګې په توګه که چېرې څوک ووایي چې حضرت محمد ﷺ پر مونږ باندې دومره فضیلت لري چې مشر ورور یې پر خپل کشر ورور لري، دغه خبره کفر او بې دیني ده.

د انبیاؤ خوب

د انبیاؤ سترګې د خوب پر مهال بیدېږي، خو د دوی زړونه بیا هم ویښ وي او پر همدې بنسټ، د انبیاؤ خوب هم د وحی په حکم کې راځي او د هغوی اودس له خوب سره سره پر خپل ځای پاته وي.

د انبیاؤ ژوند

درست انبیاء عَلَيْهِمُ السَّلَامُ په خپلو مبارکو قبرونو کې له دنیوي جسمونو سره او د روح له تړاو سره سره، له دنیوي لوازمو څخه پرته، او پرته لدې چې په کوم عمل باندې مکلف وي، ژوندي دي.او دغه ژوند د مختلفو اړخونو په اعتبار

سره مختلف نومونه لري. د بېلګې په توګه، دنیوي ژوند، جسماني ژوند، حسي ژوند، برزخي ژوند او روحاني ژوند.

د رسول مقبول ﷺ يادول

د هغو حالاتو او واقعاتو يادونه چې له جناب حضرت محمد مصطفی ﷺ سره لېتړاو لري، خورا په زړه پورې او مستحبه ده.

دنبي کريم ﷺ د سپېڅلي روضې د زيارت غوره والی

د ځمکې هغه برخه چې د نبي کريم ﷺ له مبارک جسم سره نښتې ده، د کائناتو له درستو ځايونو څخه ده، چې له کعبې، عرش او کرسۍ څخه هم غوره ده.

پاملرنه

د سپېڅلي روضې د زيارت پر مهال، د نبي کريم ﷺ د مبارکې څېرې خوا ته مخ ګرځول او درېدل، د رسول الله ﷺ د روضې د زيارت له آدابو څخه ده، او په همدې حالت کې دعاء غوښتل غوره او مستحبه ده.

د مدينې منورې سفر

مدينې منورې ته د سفر پر مهال، نبوي جومات او سپېڅلو ځايونو ته د تللو په موخه نيت کول غوره دی او اجر او ثواب لري.البته د سفر پر مهال، په ځانګړې ډول د حضرت رسول اکرم ﷺ د سپېڅلې روضې د زيارت په موخه نيت کول ډير غوره دي، ځکه چې په دې کار کې د آنحضرت ﷺ درناوی خورا ډير دی.

درود او سلام

پر حضرت رسول الله ﷺ درود او سلام ويل، پر مونږ باندې د هغه مبارک حق دی او خورا ډير اجر او ثواب لري. پر حضرت رسول الله ﷺ باندې زيات درود او سلام، آنحضرت ﷺ ته د نږدې کېدلو او د هغه مبارک د شفاعت د لاسته راوړلو ډيره لويه وسيله ده. ډير غوره درود هم هغه درود دی چې الفاظ يې له آنحضرت ﷺ څخه نقل شوي دي. تر ټولو غوره درود ابراهيمي درود دي.

﴿ پاملرنه ﴾

په ټول ژوندکې د يو ځل لپاره پر نبي کريم ﷺ باندې درود او سلام ويل پر انسان باندې فرض دی.او کله چې په کوم مجلس کې آنحضرت ﷺ ياد شي، په هغه مجلس کې د يو ځل لپاره درود او سلام ويل واجب دی.او هر ځل چې د رسول اکرم ﷺ نوم يادېږي، پر هغه مبارک باندې درود او سلام ويل مستحب دی.

﴿ د عملونو وړاندې کېدل ﴾

د امت ښې او بدې کړنې آنحضرت ﷺ ته د هغه مبارک په مبارکه روضه کې، په لنډه توګه وړاندې کېږي.

﴿ د استشفاع مسئله ﴾

د آنحضرت ﷺ مبارک قبر ته حاضرېدل او له هغه مبارک څخه د شفاعت غوښتنه او داسې ويل چې ای د الله ﷻ رسوله ! د الله ﷻ په وړاندې زما شفاعت وکړه تر څو ما وبښي، جايزه ده.

د معجزې حقيقت

لکه څرنګه چې معجزه د متعال خدای ﷻ هغه کار دی چې د پيغمبر (نبي) په لاس څرګنديږي او پيغمبر په يوازې ډول پکې کوم اختيار نلري، نو هغه شرک ګڼل او له هغه څخه انکارکول او يا هم له معجزې څخه په خپل غلط ګومان او پوهې سره داسې مطلب اخيستل چې انبياء او پيغمبران کل مختاره او د مطلق قدرت څښتنان دي، واړه غلط عقايد دي.

د انبياؤ معجزې

د انبياؤ عليهم السلام معجزې حقې دي. د بېلګې په توګه، په مار بانديې د حضرت موسی عليه السلام د امساء بدلون، د حضرت عيسی عليه السلام په لاس د مړو ژونديکېدل او د حضرت محمد مصطفی ﷺ په اشارې سره د سپوږمۍ ټوټې کېدل.

د نبوت د علومو عظمت

هر نبي په خپله زمانه کې پر سپيڅلې شريعت باندې تر ټولو پوه او عالم کَس دی او د نبوت ټول لازمه علوم هر پيغمبر ته ورکول کيږي. څرنګه چې

آنحضرت ﷺ رومبنی او وروستنی پیغمبر دی، نو هغه ته رومبني او وروستني علوم او له ټولو مخلوقاتو څخه ډیر علم ورکړل شوی دی.

د نبوت سپکاوی

داسې عقیده لرل چې ګواکې د پلان کس علم د حضرت رسول اکرم ﷺ له علم څخه ډیر دی، یا د نبوت علوم د نورو علومو او فنونو په پرتله ناڅیزه دي، او یا هم د علم دین لپاره د دین علماؤ ته سپکاوی کول، ټول کفر دي او کفر شمیرل کیږي.

ملائکې او فرښتې

متعال خدای ﷻ ملائکې له نور څخه جوړې کړې دي. ملائکې زمونږ له سترګو څخه پټې دي. دوی نه نارینه دي او نه هم ښځې دي. د کومې دندې په سرته رسولو چې متعال خدای ﷻ هغوی ګمارلي دي، دوی يې ترسره کوي او په هغه دنده کې د الله تعالی ﷻ نافرماني نه کوي.

د هغوی شمیر یوازې الله ﷻ ته معلوم دی او بس. خو لدوی څخه څلور ملکې مشهورې او الله تعالی ﷻ ته ډیرې نږدې دي: حضرت جبرائیل عليه السلام. حضرت میکائیل عليه السلام. حضرت اسرافیل عليه السلام. حضرت عزرائیل عليه السلام.[1]

﴿ فایده ﴾

انسانانو ته استول شوي پیغمبران، ملائکو ته له استول شوو پیغمبرانو څخه غوره دي او ملائکو ته استول شوي پیغمبران له نورو ملائکو او له انسانانو څخه غوره دي او عامې ملائکې له عامو انسانانو څخه غوره دي.

آسماني کتابونه

هر هغه کتاب چې متعال خدای ﷻ په یوه زمانه کې په خپل پیغمبر باندې نازل کړی وو، حق او ربښتیا وو. څرنګه چې متعال خدای ﷻ پر حضرت موسی عليه السلام باندې تورات نازل کړ، پر حضرت داود عليه السلام باندې یې زبور، پر حضرت عیسی عليه السلام باندې یې انجیل او پر حضرت محمد مصطفی ﷺ باندې یې قرآن مجید نازل کړ.

[1] جبرئیل هغه ملکه ده چې انبیاؤ ته وحی راوړې او میکائیل هغه ملکه ده چې د مخلوقاتو د رزق او روزی د انتظام واکې دده په لاس کې دی. حضرت عزرائیل عليه السلام د مخلوقاتو د روح اخیستنې دنده لری او هغه ته «ملک الموت» هم وایی. حضرت اسرافیل عليه السلام په شپیلی کې په پو کولو باندې مأمور دی.

البته ځینې آسماني کتابونه منسوخ شوي دي او اوس مهال له آسماني کتابونو څخه یوازې قرآن مجید د قیامت تر ورځې پورې واجب الاتباع او د ژغورنې وسیله ده او بس.

د قرآن ربنتوالی

د فاتحې له سورې څخه د والناس تر سورې پورې د قرآن مجید هر ټکې خوندی (ساتل شوی) دی. یوازې د قرآن مجید له یوې کلمې څخه نه، بلکې د قرآن له یوه توري څخه انکار او یا د هغه په هکله د تحریف عقیده لرل، کفر دی.

صحابه کرام رضي الله عنهم

صحابي هغه کس ته ویل کیږي چې د ایمان په حالت کې یې حضرت رسول اکرم ﷺ لیدلی وي او په همدې حالت کې یې له نړۍ څخه سترګې پټې کړې وي.

صحابه کرام رضي الله عنهم د حق او ربښتنولۍ معیار دي. یعنې هغه عقاید او اعمال د منلو وړ دي چې د صحابه کرامو د عقائدو او عملونو پر بنسټ وي.

د صحابه کرامو رضي الله عنهم مقام له دې څخه ډېر لوړ دی چې پر هغو باندې کوم ډول نیوکه وشي او هغوی د قبر او د آخرت له هر ډول عذاب څخه خوندي دي.

هغوی معصوم ندي خو هرو مرو محفوظ (خوندي) دي. يعنې دا چې د دوی هر ډول گناه ببنل شوېده او هغوی يقيناً جنتيان دي.

انبياء عليهم السلام له گناه څخه معصوم دي او صحابه كرام رضي الله عنهم له خطاء څخه خوندي (محفوظ) دي. د معصوم معنی دا ده چې متعال خدای جل جلاله نه پرېږدي ترڅو له پيغمبر څخه يې کومه گناه صادره شي او له خطا څخه د خونديتوب معنی دا ده که چيرې له صحابي څخه کومه گناه صادره شي، خدای جل جلاله هغه گناه دده په عملنامه کې نه پرېږدي.

له صحابه ؤ او اهل بيت رضي الله عنهم سره مينه

له صحابه ؤ او اهل بيت رضي الله عنهم سره مينه، له حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم سره د مينې نښه ده او له صحابه ؤ او اهل بيت رضي الله عنهم سره کينه او کرکه لرل يا له دوی څخه له يو سره مينه لرل او له بل سره کرکه لرل ، له حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم سره د کينې او بغض نښه ده.

د حق او رښتنولی معيار

صحابه کرام رضي الله عنهم د درست امت لپاره د حق او رښتنولی معيار دي. يعنې کوم عقائد او مسائل چې د صحابه کرام رضي الله عنهم د عقائدو او مسائلو پر بنسټ

وي، حق دي او کوم عقائد او مسائل چې د صحابه کرام ﷺ د عقائدو او مسائلو پر بنسټ نه وي، باطلې دي او له ګمراهي څخه پرته بل څه نه دي.

د امهات المؤمنين رَضِيَ اللهُ عَنْهُنَّ عفت

د حضرت رسول الله ﷺ د اهل بيت يعني په ځانګړې ډول د امهات المؤمنين رَضِيَ اللهُ عَنْهُنّ په هکله د هغوی د ايمان او عفت لرلو عقيده اړينه ده.

د صحابه وو ﷺ مقام

له انبياؤ څخه وروسته، په انسانانو کې لانديني لويان، د لانديني ترتيب پر بنسټ، تر ټولو لوړه مرتبه لري:

۱ د خلافت د ترتيب پر بنسټ راشده خلفاء: يعني حضرت ابوبکر ﷺ، حضرت عمر ﷺ، حضرت عثمان ﷺ او حضرت علی ﷺ.

۲ عشرهٔ مبشّره[۱]

۳ اصحاب بدر

۴ اصحاب بيعت رضوان

---

[۱] حضرت ابوبکر ﷺ، حضرت عمر ﷺ، حضرت عثمان ﷺ، حضرت علی ﷺ، حضرت طلحه ﷺ، حضرت زبير ﷺ، حضرت سعد بن ابی وقاص ﷺ، حضرت سعيد بن زيد ﷺ، حضرت عبدالرحمن بن عوف ﷺ او حضرت ابوعبيده بن جراح ﷺ.

﴿۵﴾ د مکې د سوبې ګډون کوونکي.

﴿۶﴾ هغو اصحاب کرامو چې د مکې له سوبې څخه وروسته اسلام غوره کړ.

د ایمان لرونکو هر څومره صفتونه چې په قرآن مجید کې راغلي دي، ددې ټولو صفتونو تر ټولو وړاندیني او تر ټولو غوره مصداق صحابه کرام رضي الله عنهم دي.

موعوده راشده خلافت

له حضرت رسول اکرم ﷺ څخه وروسته، له څند څخه پرته ددې امت لمړنی ځای ناستی (خلیفه) حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه دی. دویم خلیفه حضرت عمر فاروق رضي الله عنه، دریم خلیفه حضرت عثمان رضي الله عنه او څلورم خلیفه حضرت علي مرتضی رضي الله عنه دی. دغه څلور واړه لویان راشده خلفاء دي او د دوی د خلافت زماني ته د راشده خلافت دوره ویل کیږي.

د استخلاف په آیه کې[1] چې د کوم خلافت وعده ورکړل شوې وه، له حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه څخه پیل او په حضرت علی مرتضی رضي الله عنه پای ته رسیږي. نو د راشده خلافت له دورې څخه مراد د څلورګونو

---

[1] وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَن كَفَرَ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ النور: ۵۵﴾

خلفاؤ ﷺ د خلافت دوره ده. د امیر معاویه ﷺ د خلافت دوره د عادله خلافت دوره ده.

د صحابه وو شخړې

د صحابه وو ﷺ په شخړو کې حضرت علی ﷺ پر حقه وو او دده مخالفین پر خطاء وو.خو دغه خطا عنادي خطا نه وه بلکې اجتهادي خطا وه، او پر اجتهادي خطا د دوی گرم گنل جایز ندي ، د دوی پر اجتهادي خطا باندې چوپتیا واجبه ده.په سپیڅلي حدیث کې پر اجتهادي خطا د یو اجر وعده ورکړل شوېده.

حضرت حسین ﷺ پر حقه وو

د حضرت حسین ﷺ او د یزید په شخړو کې، حضرت حسین ﷺ پر حقه وو. د یزید حکومت نه راشده خلافت وو او نه هم عادله خلافت، او حضرت معاویه ﷺ چې د یزید پلار وو، د خپل ځوی یزید له عملي فسق څخه بري دی.

د الله ﷻ دوستان (اولياء الله)

ولي

«ولي» هغه چا ته ويل کيږي چې له گناهونو څخه ډېره وکړي. د ولي بنستيزه نښه، له سنت څخه لاروي ده. هر څوک چې تر ټولو ډير د سنت پابند وي هومره لوی ولي دی. له ولي څخه د کرامت او کشف څرگنديدل حق دي.

ولايت

«ولايت» کسبي دی. (لاس ته راوړل کيږي). هر انسان له عبادت کولو سره کولای شي د متعال خدای ﷻ ولي شي.

ولايت د کشف او الهام پر بنسټ نده، بلکې د تقوی او له سنت څخه د لاروي پر بنسټ ده.

د اولياؤ کرامتونه

د اولياؤ کرامات حق دي. نو څرنگه چې کرامت د متعال خدای ﷻ هغه کار دی چې د ولي پر لاس څرگنديږي او د «ولي» واک او اختيار په يوازې

ډول په کې کوم دخالت نلري، نو د کرامت شرک ګڼل او یا له هغه څخه انکار کول غلط دي.همداسې له کرامت څخه په خپل غلط ګومان او پوهې سره داسې مطلب اخیستل چې اولیاء الله ګواکې په یوازې ډول د اختیاراتو لرونکي دي، ناسمه عقیده ده.

که چېرې له تقوی نه لرونکي کس څخه کوم خارق العاده کار صادر شو، دې کار ته کرامت نه بلکې استدراج ویل کیږي.کرامت د متعال خدای ﷻ له لوري څخه دی او استدراج د شیطان له لوري څخه دی.

تصوف یا له باطني ناروغیو څخه تزکیه

د روحاني ناروغیو پېژندنې او د هغوی درملنې ته «تصوف» ویل کیږي، چې په قرآن مجید کې له تصوف نه په «تزکیه» او په سپیڅلي حدیث کې له هغه نه د «احسان» په نامه تعبیر شوی دی.

بیعت

د عقائدو او عملونو اصلاح فرض ده او ددې موخې لپاره د سمې عقیدې لرونکي، د سنت تابع، له نړۍ سره د مینې نه لرونکي ، د آخرت غوښتونکي او د بیعت د اجازې لرونکي شیخ طریقت سره بیعت کول، نه یوازې دا چې مستحبه ده بلکې واجب ته نږدې ده.

وسیله جائزه ده

متعال خدای ﷻ ته د انبیاءعلیهم السلام او د اولیاؤ وسیله گرځول (د بېلگې په توگه داسې ویل چې خدایه د پلانکي پیغمبر او یا د پلاني بزرگ [په توسل، برکت، طفیل او یا حرمت] زما دغه دعا قبوله کړه) د هغوی په ژوندکي او هم د هغوی له مړېني څخه وروسته جایزه ده ځکه چې د صالحو کسانو وسیله گرځول په حقیقت کې د هغوی پر ښو عملونو باندې وسیله ده او د صالحو عملونو وسیله گرځول د امت په اتفاق سره جایزه ده.

پېریان

متعال خدای ﷻ له اور څخه داسې مخلوق پیدا کړی دی چې هغوی ته «جن» وایي .د هغوی په منځ کې ښه او بد خلک شتون لري . او «جِنات» یا پېریان هم د انسانانو په څېر په شرعي احکامو باندې مکلف دي او له مړېني څخه وروسته د انسانانو په څېر ثواب یا عذابویني.د پېریانو په منځ کې هېڅ پیغمبر مبعوث شوی نه دی.

له پېریانو څخه خورا نامتو او پېژندل شوې څېره لعین ابلیس دی.

ملائکې او پیریان که څه هم زمونږ له سترگو څخه پټ دي، خو بیا هم ددوی

په شتون باندې ایمان لرو، ځکه چې متعال خدای ﷻ په قرآن مجید کې او حضرت رسول الله ﷺ په خپلو سپېڅلو احادیثو کې له هغوی څخه یادونه کړېده.

اجتهاد او تقلید

د دین بشپړه عملي بنه د مجتهد اجتهاد او د مجتهد پر اجتهاد باندې عمل کول یعنې تقلید دی، نو مطلق اجتهاد او مطلق تقلید د دین له اړتیاوو څخه دی، چې له هغه څخه انکار کفر دی. البته د څلورګونو امامانو(امام اعظم ابو حنیفة النعمان بن ثابت رحمه الله، امام مالک بن انس رحمه الله، امام محمد بن ادریس شافعی رحمه الله، او امام احمد بن حنبل رحمه الله) له ټاکل شوې فقهې او تقلید څخه انکار ګمراهي ده.

څرنګه چې حق د اهل سنت او جماعت په څلورګونو (حنفي، مالکي، شافعي، حنبلي) مذهبونو پورې منحصره ده، نو د نفس او هوا پرستي په دې زمانه کې ددې څلورګونو امامانو تقلید واجب دی.

پاملرنه

مونږ او زمونږ ټول مشایخ، په ټولو اصولو او فروعاتو کې د حضرت امام اعظم ابوحنیفه رحمه الله مقلدین دي.

اعتقادي او اجتهادي اختلاف

اعتقادي اختلاف د امت لپاره زحمت دی او د مجتهدينو اجتهادي اختلاف د امت لپاره رحمت او د مقلدينو او مجتهدينو لپاره د اجر او ثواب وړ ګرځي. سم اجتهاد دوه اجرونه لري او ناسم اجتهاد پدې شرط سره چې اجتهادکوونکی د اجتهاد وړتيا ولري، د يو اجر لرونکی دی.

څلورګوني اصول

د اسلام د سپېځلي دين د عملونو، احکامو او جامعيت لپاره د دې څلورو اصولو يعنې کتاب الله، د رسول الله ﷺ سنت، د امت اجماع او د شرعي قياس منل اړين دي او ددې څلورګونو اصولو څخه ثابت شوي مسائلو ته «فقه» وايي او له دې څخه انکارکول، له حديث څخه د انکار کولو په څېر د دين د تحريف له لويو اسبابو څخه دي.

د الله ﷻ په لاره کې جهاد

د اسلام د سپيڅلي دين له دښمنانو سره مسلحانه جګړې او د اسلام د سپيڅلي دين د سرلوړي لپاره له خپل ځان او مال څخه تېرېدلو ته د الله ﷻ په

لاره کې جهاد (فی سبیل الله جهاد) وايي. د الله ﷻ په لاره کې جهاد د اسلام د سپېڅلي دين سرلوړی، د دين ساتنه، د دين نافذيدل، د دين بقاء، د مسلمانانو د عزت او عظمت، او د مسلمانانو د ځان، مال، قدر او شوکت ساتنه ده.

متعال خدای ﷻ د توبې په سوره کې فرمايي:

إِنَّ اللهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُم بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ.

ژباړه: بېشکه چې الله له مؤمنانو څخه ددوی نفسونه او ددوی مالونه پېرودلي (آخيستلي) دي. (چې خپل ځان او مال په جهاد کې ښندي (قربانوي) په عوض ددې چې بېشکه شته (په بدل د دغه جهاد) دوی ته جنت، (دغه پېرودل) په دې شان دی چې دوی د الله په لاره کې جنګونه کوي، نو (کله) وژني مؤمنان دا (کفار) او (کله د کفارو له لوري) وژل کيږي دغه مؤمنان. ۱۱۱ آيه.

الله ﷻ د صف په سوره کې فرمايي:

إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُم بُنْيَانٌ مَّرْصُوصٌ.

ژباړه: بېشکه الله ﷻ خوښوي هغه کسان چې دده (د دين) په لاره کې په صف تړونکي ډول سره داسې جهاد کوي ګواکې د پولادو په څېر ټينګ ولاړ دي. ۳ آيه.

حضرت رسول الله ﷺ فرمايي:

مَنْ قَاتَلَ فِيْ سَبِيْلِ اللهِ فَوَاقَ نَاقَةٍ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ.

ژباړه:هر څوک چې د څو دقيقو په اندازه د الله ﷻ په لاره کې جهاد وکړي، جنت ورته واجب ګرځي.[۱]

حضرت رسول اکرم ﷺ په خپله اوه ويشت ځله د جهاد په موخه سفر ته تللی دی، او هيله يې کړېده تر څو د الله ﷻ په لاره کې شهيد شي.

د جهاد ډولونه

جهاد پر دوه ډوله دی: اقدامي جهاد او دفاعي جهاد.

اقدامي جهاد

د کفارو ملکونو ته د لښکر ايستل او له هغوی سره جګړه کولو ته اقدامي جهاد وايي. په اقدامي جهادکې بايد لمړی کفارو ته د اسلام بلنه ورکړل شي، که چيرې هغوی ونه منله، له هغوی څخه به جزيه وغوښتل شي، او که چيرې يې د جزيې له ورکولو څخه (انکار او) ډډه وکړه، له هغوی سره به جګړه وشي.

[۱] جامع الترمذی:۲۳۳/۳ حديث ۱۶۵۰أَبْوَابُ فَضَائِلِ الْجَهَادِ، بَابُ مَا جَاءَ فِیْ فَضْلِ الْغُدُوِّ وَالرَّوَاحِ فِیْ سَبِيْلِ اللهِ|سنن ابی داود:۱۹۵/۴ حديث ۲۵۴۱اول کتاب الجهاد، باب فيمن سأَلَ اللهَ تعالی الشهادة.

اقدامي جهاد په عادي حالتونو کې کفايي فرض دی او په هغه صورت کې چې اميرالمؤمنين فرمان ورکړي (ټولو خلکو ته په راوتلو باندې امر وکړي)، فرض عين ګرځي.

دفاعي جهاد

که چيرې کافران د مسلمانانو پر ملک حمله وکړي، د هغه ملک پر مسلمانانو باندې دکفارو د حملې دفع کولو ته دفاعي جهاد وايي.که چيرې د هغه ملک مسلمانان دکفارو د حملې د دفع کولو توان ونلري او يا هم توان يې لري، خو لټي کوي . پدې صورت کې ددوی ګاونډي مسلمانان بايد د کفارو حمله دفع کړي. دفاعي جهاد فرض عين دی.

د جهاد روزنه

له جهاد څخه مخکې د جهاد روزنه هم اړينه ده.د جهاد روزنه د رسول اکرم ﷺ سنت دی.د قرآن کريم د انفال په سوره کې راغلي دي:وَ أَعِدُّوْا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ.

ژباړه:او (ای مؤمنانو) ددغو (عهد ماتوونکو يا د مطلق کفارو) سره د جهاد لپاره څومره چې توانيږئ، قوت (د جنګ اسباب) را ټول کړئ. ۶۰ آيه.

الله ﷻ دې مونږ ټولو ته د جهاد توفيق عطا كړي او د جګړې په ميدان كې دې شهادت زمونږ په برخه كړي. آمين.

﴿ مرګ او له مرګ څخه وروسته ژوند ﴾

كله چې انسان مري، هغه په يو ځاى كې ښخيږي . هغه ځاى ته «قبر» ويل كيږي. كه چيرې كوم مړى په اور وسيزي يا په اوبو كې ډوب شي او يا هم هغه كوم حيوان وخوري، دده روح به دده د بدن له ذراتو سره كه په هر ځاى كې وي يو ځاى كړل شي او هم هغه ځاى به ورته «قبر» وګرځول شي.

په قبر كې د نكير او منكر په نامه دوې مَلَكې د پوښتنې لپاره راځي او له مړي څخه درې پوښتنې كوي.

﴿۱﴾ «مَنْ رَبُّكَ» ، خداى دې څوک دى؟

﴿۲﴾ «مَنْ نَبِيُّكَ» ، پيغمبر دې څوک دى؟

﴿۳﴾ «مَا دِينُكَ» ، دين دې څه دى؟

هر انسان چې پورتنيو دريو پوښتنو ته سم ځواب وركړ، په قبر كې به سكون او هوساينه ومومي او له جنت څخه به يوه كړكۍ ورته خلاصه شي او قبر به يې ورته د جنت له باغچو څخه يوه باغچه وګرځول شي.

او هر چا چې پورتنيو دريو پوښتنو ته سم ځواب ورنكړ، قبر به يې تنګ او ورته د جهنم له كندو څخه يوه كنده وګرځول شي. حضرت رسول الله ﷺ فرمايلي دي:

إِنَّمَا الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النَّارِ.

يعنې قبر د جنت له باغچو څخه يوه باغچه يا د دوزخ له کندو څخه يوه کنده ده.[1]

قيامت

کله چې متعال خدای ﷻ اراده وکړي ترڅو پورې دغه نړۍ له منځه يوسي، حضرت اسرافيل ﷺ ته حکم کوي ترڅو په شپېلۍ کې پو وکړي .د شپېلۍ آواز به په لمړي ځل ډير سپک او د خوښې وړ وي، خو ورو ورو ډيرېږي او د ډير لوړ آواز له امله به يې ټول انسانان، پيريان ، ښاروي، الوتونکي او نور حيوانات په حيرانۍ او سرگردانۍ سره هرې خواته منډې وهي .او کله چې د شپېلۍ آواز لوړېږي، ټول مري.آسمان به وشليږي او ستوري به له منځه ولاړ شي، او د متعال خدای ﷻ له ذات څخه پرته هيڅ څيز نه پاته کيږي.

د يو څه مودې له تېرېدلو څخه وروسته الله ﷻ حضرت اسرافيل ﷺ بيا ژوندی کوي او هغه ته امر کوي ترڅو شپېلۍ پو کړي چې دا ځل به د شپېلۍ د پو کېدلو له امله ټول مخلوقات بيا ژوندي کيږي او مړي به له خپلو قبرونو څخه پاڅيږي. دغه ورځ د قيامت ورځ ده او پدې ورځ کې به هر بنده د خدای تعالی په وړاندې حاضرېږي او له هغه سره به خبرې وکړي.د بنده او د الله ﷻ په منځ کې به هيڅ ژباړونکی نه وي.

---

[1] جامع الترمذی:۶۳۹/۴حديث۲۴۶۰، أَبْوَابُ صِفَةِ الْقِيَامَةِ وَالرَّقَائِقِ وَالْوَرَعِ

کوم عملونه چې په نړۍ کې يې ترسره کړي وي، د هغه مخ ته راوړل کيږي او له هغو څخه بايد ځواب ورکړي. د انسان هر عمل د الله ﷻ په علم، لوح محفوظ او د کراماً کاتبين په دفترونو کې ثبت دي.

څرنګه چې ټيپ «ضبط کوونکي» د انسان غږ ضبطوي، همداسې ځمکه هم د انسان هر عمل ثبتوي او د قيامت په ورځ به ټول راوباسي او ګواهي به ورکوي چې دغه انسان په پلانکي وخت او په پلانکي ځای کې دغه «ښه يا بد» کار ترسره کړی و و. د انسان د بدن غړي به هم په هغه ورځ کې د ژبې بيان ولري ، او هغه به د انسان په حق کې او يا د هغه پر خلاف شهادت ورکوي.

حضرت رسول اکرم ﷺ به په هغه ورځ شفاعت کوي.او دغه سعادت به د هغو کسانو په برخه کيږي چې د آنحضرت ﷺ رښتوني لارويان و و. لار ورک خلک به لدې سعادت څخه محروم او بې نصيبه وي.

په هغه ورځ به ميزان (تله) کېښودل شي او عملونه به پر هغه تلل کيږي، او د صراط پل به د دوزخ پر سر وي چې له ويښته څخه به نازکه او له تورې څخه به تېره وي او هر څوک به له هغه څخه تېرېږي . د هر چا چټکتيا (سرعت) به د هغه د عملونو پر بنسټ وي. د قيامت ورځ ددې نړۍ له پنځوسو زرو کلونو سره برابره ده. په هغه ورځ به مرګ د پسه په څېره کې راوستلی شي او ذبح به شي. دا ددې ښه ده چې لدی څخه وروسته به هېڅوک نه مري.د جنت او د دوزخ اوسېدونکي به د تل لپاره ژوندي وي.

دغه ورځ د پرېکړې ورځ ده او له پرېکړې څخه وروسته به د جنت ورکسان جنت ته، او د دوژخ ورکسان دوژخ ته ځي.

د قیامت وړې نښې

د قیامت وړې نښې هغه نښې دي چې ځینې یې ډېره موده مخکې منځته راغلي دي، ځینې نور یې د منځته راتلو په حال کې دي او ځینې نور به یې د قیامت د لویو نښو تر رامنځته کېدلو پورې ښکاره کیږي. د قیامت وړې نښې ډیرې دي، خو څو نښې یې په لاندې ډول دي:

- شپانه به د ویاړ او ډول لپاره لوړ پوړیزې ودانۍ جوړوي.
- ظلم او ستم به ډېرېږي.
- شرم او حیا به له منځه ځي.
- شراب به د شربت، سود به د تجارت او رشوت به د ډالۍ په نامه ونومول شي.
- علم به پورته کړل شي او جهالت به عام شي.
- چارواکي به د مسلمانو بیت المال لوټ کړي.
- زکات به مالیات وګڼل شي.
- دین به د دنیا د لاسته راوړلو لپاره وکارول شي.
- خاوند به له خپلې ښځې څخه اطاعت کوي او د خپلې مور نافرماني به کوي.

- انسان به له خپل ملګري سره مینه کوي، او له خپل پلار سره بې پروایي.
- ذلیل او فاسق کسان به د ملکونو واکمنان شي.
- سندرغاړې ښځې به ډیرې نامتو شي.
- خلک به د خدای تعالی ﷻ په جوماتونو کې په هسک غږ سره خبرې کوي.
- د شرابو څښل به عام شي.
- هغه کسان چې د امت په وروستني پړاو کې راځې، پر مخکنیو مسلمانانو به لعنت وایي.
- نارینه به د ښځو په شان وریښمیني جامې اغوندي.
- درواغ او کذب به خورا عام شي.

د قیامت لویې نښې

هغه نښې دي چې حضرت رسول اکرم ﷺ د هغو په هکله فرمایلي دي چې دغه به له قیامت سره په نږدې وختونو کې څرګندې شي. د بېلګې په توګه، د حضرت مهدي راوتل، د دجال راوتل، له آسمان څخه د سیدنا حضرت عیسی بن مریم علیه السلام کښته کېدل، د یاجوج او ماجوج او دابة الارض راوتل او داسې نور.

د حضرت مهدي ښکاره کېدل

۱

د قیامت لمړنۍ لویه نښه د امام مهدي ﷺ ښکاره کېدل دي.«مهدي» په لُغَتْ کې هدایت شوي کس ته ویل کیږي .د لُغَوِي معنی په اعتبار سره نه یوازې هر هغه عالم ته چې د سم علم لرونکي وي «مهدي» ویلای شو، بلکې هر رښتینی او ثابت قدمه مسلمان ته مهدي ویلای شو، خو له هغه راتلونکي مهدي ښخه چې حضرت رسول الله ﷺ مونږ ته په خپلو احادیثو کې د هغه له ښکاره کېدلو ښخه خبر راکړی دی، چې هغه به په آخره زمانه کې ښکاره کیږي، یو ښانګړی کس دی، چې د حضرت فاطمې ﷺ لـه اولادې ښخه به وي او د هغه نوم به محمد او د پلار نوم به یې عبدالله وي. پـه سـیرت کـې بـه لـه حضـرت رسـول الله ﷺ سـره ورتـه وي، د مدینې منورې اوسېدونکی به وي او له مکې مکرمې ښخه به ښکاره شي.د عراق او شام[1] اولیاء او ابدال به د هغه په لاس کې بیعت وکړي او هغه زیرمه به چې د کعبې په خونه کې ښخه ده، راوباسي او د مسلمانانو په منځ کې به یې ووېشي. لمړی به په عربي هیوادونو او وروسته به پر ټولې نړۍ حکومت کوي او هغه نړۍ به چې له ده ښخه مخکې له ظلم او ستم ښخه ډکه وه، له عدل او انصاف ښخه ډکه کړي او د محمدي ﷺ شریعت پر بنسټ به عمل کوي.

---

[1] شام: د سوریې، اردن، فلسطین او اوسنی اسرائیل د هیوادونو ټولګه پخوا د شام په نامه یادیدله.

د حضرت مهدي په وخت کې به دجال څرګندیږي او په همدغه وخت کې به حضرت عیسی عليه السلام د مازدیګر لمانځه سره په نږدې وخت کې له آسمان څخه د دمشق د جومات پر ختیځه مناره باندې کښته کیږي، او د حضرت مهدي شاته به لمونځ کوي.حضرت مهدي به له نصاراؤ سره جهاد وکړي او قسطنطنیه به فتح کړي.

د دجال راوتل

(۲)

د قیامت دویمه لویه نښه د دجال راوتل دي چې له متواترو احادیثو او د امت له اجماع څخه ثابته ده.

دَجّال له دَجَلَ څخه اخیستل شوې ده چې لُغَوي معنی یې ډیر دروغجن، ډیر مکار، ډیر فریبکاره او د حق او باطل ګډونکی دي.د لُغَوی معنی په اعتبار سره هر دروغجن او مکار ته دجال ویلای شو، خو کوم راتلونکی دجال چې په نبوي سپېڅلو احادیثو کې له هغه څخه یادونه شویده، یو ځانګړی کافر کس دی چې د یهود له قوم څخه دی او لقب به یې مسیح اَعْوَر وي. پدې لقب سره دده د نومونې لامل دا دی چې هغه به له یوې سترګې څخه ړوند وي او له مسیح څخه دلته مراد دا دی چې ګواکې پر یوه سترګه باندې د لاس د کښېکاږلو له امله ړوند کړی شوی دی. دده د دوو سترګو تر منځ « ک ف ر» لیکل شوي دي.

دجال به لمړی د عراق او شام له منځه څرګندیږي او د پیغمبري دعوی به کوي.بیا به وروسته اصفهان ته راځي او هلته به اویا زره یهودیان له هغه

ښخه لاروي کوي. بیا به د خدائي دعوی کوي او په ځمکه کې به فساد اچوي. متعال خدای ﷻ به د خپلو بندګانو د آزموینې په موخه د هغه په لاس عجیب او غریب کارونو ښکاره کوي. په پای کې به دجال یو کس مړ کړي او بیا به یې ژوندی کړي او بیا به هوډ ونیسي ترڅو بیا یې ووژني، خو دا ځل به د هغه پر وژنې برلاسی نشي او پدې ډول به ټولو خلکو ته ښکاره شي چې دی د خپلې خدائي په درسته دعوی کې دروغجن دی.

لمړی دا چې د یوې سترګې ړوندوالی یې د نه معبودیت ښکاره دلیل دی. دویم دا چې د دواړو سترګو په منځ کې به یې «ک ف ر» لیکل شوي وي. دریم دا چې قتل کول داسې یو فعل دی چې د بشر په واک کې دی، خو که بیا هم دغه بشري قدرت په کې نه وي چې وکولای شي بل څوک مړ کړي، نو د خدائي دعوی به یې څرنګه رښتیا وي؟ او دا څو ورځې چې مړي د هغه پر لاس ژوندي کېدل، په حقیقت کې د الله ﷻ فعل وو چې یوازې د بندګانو د آزموینې او د دجال د استدراج لپاره د هغه پر لاس ښکاره کېدل.

د دجال د راوتلو وخت:

حضرت مهدي رضي الله عنه به له ښکاره کیدلو څخه وروسته له نصارا سره جګړه او جهاد وکړي تر څو پورې چې قسطنطنیه فتح کړي، شام ته به بېرته ستون شي او د دمشق په ښار کې به مېشت او د مسلمانانو د کارونو په انتظام به بوخت شي. دجال به په همدې وخت کې ښکاره شي.

دجال به له خپل لښکر سره د ځمکې پر سر ګرځي او فساد به رامنځته کوي او د یمن خاورې ته به رسیږي او له هغه ځایه به مکې مکرمې ته مخ کړي، خو ساتندویه ملائکې به له مکې مکرمې څخه ساتنه کوي، ځکه خو هغه د مدینې منورې خواته مخ ګرځوي. خو ساتندویه ملائکې د مدینې منورې د ښار په دروازو کې هم شتون لري او دجال نشي کولای ترڅو مدینې منورې ته ننوځي. په پای کې هغه د شام په لور بیرته ګرځي او بیا حضرت عیسی علیه السلام په داسې حال کې چې دواړه لاسونه یې د دوو ملائکو پر وزرونو ایښی وي له آسمان څخه د دمشق د جامع جومات پر ختیځې منارې باندې کښته کیږي او لعین دجال به وژني څرنګه چې په وروستنۍ نښه کې بیانیږي.

د عیسی بن مریم علیه السلام کښته کیدل

(۳)

د قیامت دریمه لویه نښه دا ده چې قیامت ته نږدې به حضرت عیسی علیه السلام له آسمان څخه کښته کیږي او دجال به وژني. دا امر حق او ربښتوني ده، د قرآن مجید له آیاتو، له متواترو احادیثو او د امت له اجماع څخه ثابته ده. پر هغه باندې ایمان راوړل او د هغه تصدیق کول فرض او اړین دی.

د یوې سترګې لړونکی دجال به راوتلی وي. حضرت مهدي رضي الله عنه به د دمشق په جامع جومات کې لمانځه ته چمتووالی نیولی وي چې ناڅاپه به حضرت عیسی علیه السلام په داسې حال کې چې خپل دواړه لاسونه یې د ملائکو پر وزرونو ایښي وي له آسمان څخه د دمشق د جامع جومات پر ختیځه

مناره کښېنته کيږي او له لمانځه څخه د فارغيدلو څخه وروسته به له حضرت مهدي سره يو ځای پر دجال يرغل کوي.

د حضرت عيسی عليه السلام په نفس کې به ځانګړې اثر وي او کافران به د هغه مبارک د نفس تاب او توان ونلري.هر کافر ته چې د حضـرت عيسـی عليه السلام نفس ورسيږي، هم هلته به مري. دجال به حضرت عيسیعليه السلام ته په ليدو سره داسې ويلې شي لکه څرنګه چې مالګه په اوبو کې ويليږي.حضـرت عيسـی عليه السلام به دجال ښاري او د « باب لُد » نومې سيمه کې به هغه وژني او مسلمانانو ته به د هغه وينه ښيي او د اسلام لښکر به د دجال له لښکر سـره چې يهوديان دي، مقابله کوي او هغوی ټول به وژني او په دې ډول به د ځمکې مخ له مردار دجال او له مردارو يهودانو څخه چې دغه ادعا يې لرله مونږ حضرت عيسی بن مريمعليه السلام مخکې وژلی دی، پاکه شي او هغوی به د سر په سترګو وګوري چې حضرت عيسی عليه السلام تر اوسه پورې په آسمان کـې ژوندی وو او اوس مهال زمونږ د وژلو لپاره له آسمان څخه ځمکې ته کښېنته شوی دی.

حضرت عيسیعليه السلام او حضرت امام مهدي دوه جلا کسان دي:

له هغو احاديثو څخه چې د مهدي رضي الله عنه او د حضرت عيسیعليه السلام په هکله راغلي دي د ړنا ورځـې پـه څېـر روښـانه ده چـې حضـرت عيسـی عليه السلام او حضرت مهدي رضي الله عنه دوه جلا کسان دي.

د صحابه کرامو له زماني څخه تر اوسه پورې هېڅ څوک پدې قائل نه دې چې کوم مسيح چې له آسمان څخه کښته کيږي له حضرت مهدي سره يو کس دي، ځکه چې:

﴿❁﴾ حضرت عيسى بن مريم عليه السلام د الله جل جلاله نبي او رسول دی، حال دا چې حضرت مهدي به د محمدي امت خليفه وي، نه نبي او پيغمبر.

﴿❁﴾ حضرت مسيح بن مريم عليه السلام د بي بي مريم له ګېډې څخه، د پلار له لرلو څخه پرته، د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له بعثت څخه شپږ سوه کاله مخکې د بني اسرائيلو په ټبر کې زيږيدلی وو، حال دا چې حضرت مهدي به د قيامت سره په نږدې وختونو کې، په مدينه منوره کې نړی ته سترګې پرانيزي او د پلار نوم به يې عبدالله وي.

﴿❁﴾ حضرت عيسى عليه السلام د حضرت بي بي مريم ځوی دی، حال دا چې حضرت مهدي د حضرت بي بي فاطمة الزهرا رضي الله عنها له اولادې څخه دی.

يوه شبهه او دهغې ليرې کول:

په يو روايت کې داسې راغلي دي:

وَلَا الْمَهْدِيُّ اِلَّا عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ، يعنی مهدي له حضرت عيسى بن مريم عليه السلام څخه پرته بل څوک نه دی.[1]

په ظاهري نظر سره، لدې روايت څخه داسې څرګنديږي چې حضرت عيسى بن مريم عليه السلام او حضرت مهدي دواړه يو کس دی.

[1] سنن ابن ماجه:۱۳۴۰/۲حديث۴۰۳۹كِتَابُ الْفِتَنِ،بَابُ الصَّبْرِ عَلَى الْبَلَاءِ

ځواب دا دی چې دغه روایت د محدثینو په وړاندې کمزوری او غیر مستنده دی، لکه څرنګه چې حافظ ابن حجر رحمه الله د فتح الباري د ۶ ټوک په ۳۵۸ پاڼه کې پرې څرګندونه کړېده.

دویم دا چې دغه روایت د هغو ګڼ شمېر صحیحو او متواترو احادیثو پر خلاف دی کوم چې په هغوکې په بشپړ ډول څرګنده او روښانه ده چې د حضرت عیسی بن مریم علیه السلام او د حضرت مهدي رضي الله عنه جلا والی ښیي.او په دې باید پوهېږو چې ضعیف او منکر روایت د متواتر روایت په وړاندې د اعتبار وړ ندی.

د یاجوج او ماجوج راوتل

۴

د حضرت عیسی علیه السلام له کښته کېدلو او د دجال له وژل کېدو څخه یو څه موده وروسته، حضرت امام مهدي رضي الله عنه وفات کوي. حضرت عیسی علیه السلام د هغه مبارک د جنازې لمونځ اداکوي.حضرت مهدي په بیت المقدس کې وفات کوي او هم هلته خاورو ته سپارل کیږي. د حضرت مهدي له مړینې څخه وروسته به د حکومت ټولې چارې د حضرت عیسی علیه السلام په لاس وي.د عیسی علیه السلام د حکومت زمانه به په ډېر سکون او خورا هوساینې سره تېر شي چې نابېره وحی راځي چې ای عیسی علیه السلام زما بندګان د طور غره ته نږدې یوسه، زه اوس داسې یو قوم څرګندوم چې هېڅوک له دوی سره

د جګړې توان نلري.هغه قوم یاجوج او ماجوج دي چې د یافث بن نوح عليه‌السلام له اولادې څخه دي.

ذوالقرنين باچا د دوو غرونو ترمنځ د يو اوسپنيز ديوال په جوړو لو سره د ياجوج او ماجوج لاره بنده کړې وه. قيامت ته نږدې زمانه کې به دغه ديوال له منځه ځي او دغه لوټمار قوم به د ملخ د طوفان په څېر هرې خواته راوځي او په نړۍ کې به فساد کوي.(د دوې کيسه دکهف د سورې له ۹۳ آيې څخه تر ۹۸ آيې پورې راغلې ده.)

حضرت عيسی عليه‌السلام به له خپلو ملګرو سره يو ځای د طور د غره په لور لاړ شي او پاتې خلک به ځانونه په خپلو کلاګانو او کورونو کې خوندي کړي. حضرت عيسی عليه‌السلام به د طور په غره کې دعا وکړي چې متعال خدای جل‌جلاله دې ياجوج او ماجوج د طاعون په بيمارۍ سره هلاک کړي. خدای جل‌جلاله د حضرت عيسی عليه‌السلام دعا قبلوي او ياجوج او ماجوج د طاعون په بيمارۍ سره هلاکوي او دوی ټول به ددې آسماني بلا له امله مري.

متعال خدای جل‌جلاله به هغه مهال د اوږدو غاړو لرونکي داسې مرغان خرګند کړي چې د ياجوج او ماجوج له جسدونو څخه به يو څه خوري او پاتې نور به يې په سيند کې واچوي.وروسته به د رحمت باران نازل شي او دغه باران به ددې مردارو جسدونو ناوړه بوی له منځه يوسي او ژوند به يو ځل بيا له آسانۍ او سوکالۍ سره پر مخ ځي.

حضرت عيسی عليه‌السلام به څلوېښت يا پنځه څلوېښت کاله ژوند وکړي او بيا به وفات شي او په مدينه منوره کې به ښخ کړل شي.

حضرت عیسی ﷺ به له خپلې مړینې څخه وروسته د قحطان له قبیلې څخه د جهجاه په نوم یو کس د خپل ځای ناستې په توګه وټاکي، چې هغه به له عدل او انصاف سره حکومت کوي، خو شر او فساد به هم لږ لږ پیل شي.

د لوګي راوتل

۵

د جهجاه له مړینې څخه وروسته به څو نور حکمرانان تیر شي. شر، فساد، کفر او الحاد به ډیربږي. پدې وخت کې به د تقدیر د منکرینو یو کور په ختیځ او بل کور په لویدیز کې، په ځمکه کې دننه شي او په همدې وخت کې به په آسمان کې یو لوی لوګی څرګند شي چې له آسمان څخه تر ځمکې پورې به ټول شیان په ځان کې دننه باسي او خلک به د هغه له امله له سالنډې سره مخامخ شي. دغه لوګی به د څلویښتو ورځو لپاره پاتې وي او پر مسلمانانو باندې به د زکام په څیر تیر شي، خو کافران به بې سده وي او له دوی څخه به ځینې د یو او دوو او ځینې نور له دریو ورځو څخه وروسته بیا په سد راځي. په قرآن مجید کې له دغه لوګي څخه یادونه شوېده.

يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءَ بِدُخَانٍ مُبِيْنٍ يَغْشَى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيْمٌ.

ژباړه:نو هغې ورځې ته انتظار واوسه چې له آسمان څخه یو لوګي څرګند شي..... د دخان د سورې ۱۰ آیه.

د دَابَةُ الاَرْض راوتل

۶

د قيامت له لويو نښو څخه يوه هم د دَابَّةُ الْأَرْضِ راوتل دي چې په قرآني آيې سره ثابته ده.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوْا بِآيَاتِنَا لَا يُوْقِنُوْنَ.

ژباړه: او کله چې د قيامت د وقوع وعده نږدې شي، نو مونږ به د خلکو د عبرت لپاره له ځمکې څخه يوه دابه (ژوندی خوځېدونکی تلونکی) وباسو چې دغه (دابه) به له دوی سره خبرې کوي(او هغوی ته به وايي چې قيامت نږدې دی.او ددې ژوندي خوځېدونکي تلونکي راوتل ددې لپاره دی) چې خلکو زمونږ په نښو يقين نه کاوه.د نمل د سورې۸۲ آيه.

دغه ژوندی خوځيدونکی تلونکی به هم هغه ورځ له ځمکې څخه راوځي چې لمر له لويديځ څخه راوځي.

په هغه ورځ به په مکه مکرمه کې د صفا نومي غونډۍ وچوي او د هغې له منځ څخه به يو عجيب الخلقته ژوی راوځي. متعال خدای ﷻ به دغه ژوی د صفا د غونډۍ له کاڼو څخه داسې راوباسي لکه څرنګه چې يې د حضرت صالح عليه السلام اوښه د کاڼو له منځه راويستلې وه.دغه ژوی به د قيامت له راتلو څخه خلکو ته خبر ورکوي او د مؤمنانو پر څيرې به نوراني نښه ږدي چې د هغې نښې له امله به د مؤمنانو څيرې روښانه شي او د کافرانو

د دوو سترګو تر منځ به داسې مهر و وهي چې له هغې سره به د هغوی څېره توره ګرځي او د وَامْتَازُو الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُوْنَ، د سپېڅلې آيې پر بنسټ مسلمانان او مجرمان به له يو بل څخه توپير شي.د دوی په منځ کې بشپړ امتياز او توپير به له حساب او کتاب څخه وروسته کيږي.

سوړ باد

۷

د دابة الارض له وتلو څخه يو څه موده وروسته به يو سوړ باد ولګي چې ددې سوړ باد له امله د ايمان او خير لرونکي ټول خلک مري ، څرنګه که چيرې کوم مؤمن د کوم غره په سوري کې هم پټ شوی وي، دغه باد به هلته هم رسيږي او هغه مؤمن به له همدې امله مري. نيکان خلک بـه ټول ومري او د بدی او ښيګڼې تر منځ توپير کوونکی کس ژوندی نه پاته کيږي.

د حبشيانو تسلط او د کعبې ويجاړتيا

۸

لدې څخه وروسته به د حبشې کفار مسلط شي او د ځمکې پر مخ به سلطنت کوي.ظلم او فساد به خور شي.بې شرمي او بې حيائي به عامه شي.خلک به د ښارويو په څير د بازارونو پر سر جماع (زنا) کوي.حبشيان به

د کعبې د خونې هره خښته ویجاړه کړي.په سپیڅلي حدیث کې داسې راغلي

چې:

لَا يَسْتَخْرِجُ كَنْزَ الْكَعْبَةِ اِلَّا ذُو السُّوَيْقَتَيْنِ مِنَ الْحَبَشَةِ.

ژباړه:(له حضرت مهدي څخه وروسته (د کعبې په خونه کې ټول شوي مالونه

او شتمني به یو حبشي کس چې وړې پونډۍ لري وباسي.[1]

د اور راوتل

﴿۹﴾

د قیامت تر ټولو وروستۍ نښه دا ده چې د یمن له منځنۍ برخې څخه به یو

اور راووځي چې له هرې خوا به خلک د شام[2]لوري ته واستوي، ځکه چې

دوی به له مرګ څخه وروسته له هغه ځای څخه حشر کیږي. دغه اور به شپه

او ورځ له خلکو سره وي او د سهار پر مهال به د لمر په څیر پورته کیږي او

خلک به د شام په لور واستوي.او کله چې خلک شام ته ورسیدل، دغه اور

به ورک شي.

په صحیح مسلم شریف کې له حضرت حُذَیَفَه بن اُسَید غفاري رضي الله عنه څخه

روایت دی چې حضرت پیغمبر ﷺ د قیامت لس نښې بیان کړلې او وروستۍ

نښه یې دا ده:

وَ آخِرُ ذَلِكَ نَارٌ تَخْرُجُ مِنَ الْيَمَنِ، تَطْرُدُ النَّاسَ اِلَى مَحْشَرِهِمْ.

---

[1] مسند احمد:۲۲۶/۳۸حدیث۲۳۱۵۵

[2] شام: د سوريې، اردن، فلسطين او اوسنی اسرائیل د هیوادونو ټولګې ته په پخوانیو وختونو کې شام ویل کیده.

وروستۍ نښه يې هغه اور دی، چې له يمن څخه به راووځي او خلک بـه د دوی د حشر د سيمې په لور يعني د شام په لور يوسي.[۱]

لدې څخه وروسته به يو څه موده تيره شي او دغه موده به په ډير عيش او سکون سره تيره شي. د بوتانو لمانځل او کفر خوربري او د ځمکې پر سر به داسې يو کس چې الله ووايي ، پاتې نشي. هغه مهال د قيامت وخت رسيږي او حضرت اسرافيل ﷺ ته به امر کيږي چې په شپيلۍ کې پـو کړي او قيامت به منځته راشي.

پاملرنه

په اکثرو احاديثو کې د اور راوتل د قيامت له لويو نښـو څخـه وروستۍ نښه بلل شويده خو د بخاري شريف په يو حديث کې داسـې راغلي چې د قيامت لمړۍ نښه هغه اور دی چې خلک به له ختيځ څخـه د لويديز په لور يوسي. ددې دوو روايتونو په منځ کې داسې تطبيق کـولای شـو چې د اور راوتل د قيامت د مخکنيو نښو په پرتله د قيامت د نږدې والي وروستۍ نښه ده، خو له دې امله چې د دې نښې او د شپيلۍ د پـو کيدلو تر منځ کومه بله نښه نشته او له هغه سره نږدې شپيلۍ پو کيږي، ورته د قيامت د راتلو لمړۍ نښه ويل شويده.

---

[۱] صحيح مسلم:۲۲۲۵/۴حديث۲۹۰۱كِتَابُ الْفِتَنِ وَأَشْرَاطِ السَّاعَةِ، بَابُ فِى الْآيَاتِ الَّتِـىْ تَكُوْنُ قَبْـلَ السَّاعَةِ.

د انسان پای اعتبار لري

عقیده

انسان که د ژوند په اوږدو کې هر څومره ښه وي او یا بد، په هر حالت کې چې دده پای واقع شي، د خپلې هم هغې خاتمې پر بنسټ به ښه جزا یا بده جزا ګوري.[1]

عقیده

انسان که د خپل عمر په اوږدو کې ، هر کله وغواړي توبه وکړي او یا مسلمان شي، الله ﷻ یې توبه قبلوي. البته کله چې مرګ رسیږي او د عذاب ملکې د سترګو مخې ته راشي، هغه مهال نه توبه منل کیږي او نه هم ایمان.[2]

---

[1] یعني که چیرې له نړۍ څخه له ایمانه سره سترګې پټې کړي، ښه عملونه به یې اعتبار لري او جنت ته به ولاړ شي.خو که چیرې له نړۍ څخه بې ایمانه ولاړ شي، ښه عملونه به یې هم باطل شي او ځای به یې هم دوزخ وي.

[2] له توبې څخه مراد، له ګناهونو څخه توبه ایستل او له ایمان څخه مراد، له کفر او شرک څخه توبه ده.

د ليکوال پېژندليک

د ليکوال پېژندليک

نوم:	محمد الياس گُمن
د زېږېدو نېټه:	۱۳۶۹/۴/۱۲
د زېږېدنې ځای:	سرگودا، پاکستان
د قرآن کريم حفظ:	د بوهر والا جامع جومات، گوجرانواله.
د قرآنکريم تفسير او ژباړه:	دگوجرانوالا د نصرت العلوم په مدرسه کې د اهل سنت والجماعت له امام علامه حضرت سرفراز خان صفدر رحمه الله سره .
د نظامي درس پيل:	جامعه بنوريه، کراچي، پاکستان.
د نظامي درس پای:	جامعه اسلاميه امداديه، فيصل آباد، پاکستان.

دندي:	(مخکنۍ) معهد الزکریا، چپاتا، زامبیا، آفریقا.
	(اوسنۍ) مرکز اهل السنت والجماعت، سرگودا، پاکستان.
	په سرگودا کې د مرکز اهل السنت والجماعت اعلی سرپرست، او د پاکستان د اتحاد مرکزي اهل السنت والجماعت ناظم اعلی.
تبلیغي سفرونه:	کشمیر.جنوبي آفریقا، ملاوي، زامبیا، کنیا، سنګاپور، سعودي عربستان، متحده عربي امارات، یمن، برما، بحرین، هانګ کانګ......
لیکنې:	د اهل سنت والجماعت لمونځ
	د فضائل اعمال پر کتاب باندې د نیوکو علمي تحلیل
	د مناظرې اصول
	د اهل سنت والجماعت عقاید

د صراط مستقيم نصاب (د هلکانو او نجونو لپاره)

القواعد فی العقايد،

زبده الشمائل د ترمذي شرحه

د شلو رکعتونو تراويحو مسئله

د لاسونو د نه پورته کولو مسئله

د هند او پاکستان د اهل حديث د فرقې تحقيقي نقد

د جماعت المسلمين د فرقې تحقيقي نقد

د هند او پاکستان د بريلوي فرقې تحقيقي نقد

د کربلا شهيد او د محرم مياشت،

المهند على المفند او پر هغه باندې د نيوکو تحقيقي نقد

د اسلام د متکلم خطابات

د اسلام د متکلم مضامين

د اسلام د متکلم مجلسونه

د اسلام د متکلم مواعظ.

بیعت او خلافت:	لـه عـارف بـالله حضـرت اقـدس مولانـا شـاه حكـيم محمـد اختـر رحمه الله او له امين العلماء او قطب العصر حضرت اقدس مولانـا سـيد محمد امين شاه رحمه الله سره.
اصلاح او ارشاد:	اختريـــه خانقـــاه، ســـرگودا

اړیکه:

موبایل، واټس اپ او ټیلیګرام:

۰۰۴۴۷۷۷٦۰۰۳۱۳۷

(Email) ایمیل پته:

miteymori@gmail.com